

ГОДИШЕН ОТЧЕТ
за дейността на НИИ при ИУ – Варна
през 2019 година

През отчетния период работата и развитието на НИИ се осъществяват на основата на приетата от Научния съвет Научна програма за дейността на Института през 2019 година.

Организация и структура на НИИ

В съответствие с вече наложилата се практика, в началото на 2019 г. бяха приети годишните отчети на Центровете, отчета на НИИ за 2018 г., както и Научната програма на НИИ за 2019 година. С това се следва ред, който способства за повишаване на прозрачността и отчетността в дейността на НИИ.

През отчетния период **структурата на НИИ** остава непроменена. Не са създавани нови центрове. Към настоящия момент Институтът включва в своя състав 6 изследователски и консултантски центъра: Център за изследване и прилагане на нови информационни и комуникационни технологии, Център за социални изследвания, Изследователски център по глобализация и преки чуждестранни инвестиции, Център "Иновации и развитие", Центърът за финансови изследвания и развитие и Центърът за качество на стоките и потребителска защита.

С изтичането на мандата на старото академично ръководство и изборът на ново ръководство, в ръководството на НИИ бяха извършени промени. Проф. З. Младенова бе преизбрана от АС за Директор на НИИ за следващите четири години. За Зам. Директор бе избрана доц. Виолета Димитрова. Извършена бе и промяна в състава на Научния съвет (вж. Протокол № 2/26.06.2019 г. от заседание на АС).

През годината бяха извършени персонални промени в ръководството на два от Центровете: начело на Изследователски център по глобализация и ПЧИ застана доц. К. Колев (на мястото на проф. З. Младенова която по свое желание се оттегли), а ЦИПНИКТ се оглави от доц. Ив. Кулумджиев (на мястото на Г. Зеленков).

В началото на 2019 г. бе отпечатана новата актуализирана брошура на НИИ, с информация за Института и неговите Центрове, на български и английски език.

През отчетния период съществено се подобри сайта на Института. Усъвършенства се неговата структура и едновременно с това се правят стъпки за интегриране на сайта на НИИ в новата уеб страница на ИУ- Варна.

Проведени заседания на НС през 2019 година:

15.04.2019 г.

23.10.2019 г.

Научни прояви

1. За трета поредна година НИИ бе официален съорганизатор на конференция на тема “Information Society and Sustainable Development”, организирана от партньора на НИИ Центъра за фундаментални и приложни икономически изследвания към Факултета по икономика на университет „Константин Бранкуши”, Таргу Жиу, Румъния, която се проведе на 10-11 май 2019 г. Директорът на НИИ традиционно е част от Научния комитет на конференцията. През 2019 г. в работата на научния форум с доклади се включиха представители на ИУ – Варна.

Сред Академичния състав на ИУ-Варна своевременно бе разпространена информация, че списанието на факултета по Икономика на Университета "Константин Бранкуши" - Journal of Research and Innovation for Sustainable Society е вече индексирано в Scopus и това дава възможност и на автори от ИУ-Варна да се включат в него.

2. На 13 май 2019 г. в съответствие с регламента на вътрешния конкурс за научни проекти, НИИ организира и проведе **Научна сесия**, на която бяха представени резултатите от приключилите през 2018 г. проекти за научно-приложни изследвания. Ръководството на НИИ счита, че огласяването на резултатите от значими научни изследвания, осъществявани в рамките на ИУ – Варна, е важно както за повишаване на авторитета на университета, така и за удовлетвореността на изследователите и популяризирането на резултатите от техния труд. Провеждането на подобна научна проява с активното участие на НИИ се налага като традиция в рамките на ИУ – Варна през последните години. Научната сесия бе председателствана от проф. З. Младенова.

На Научната сесия през май 2019 г. бяха представени следните приключили проекти:

- „Роля на финансовия анализ за управление на оборотния капитал, вземанията и кредитоспособността на предприятието” – ръководител проф. Н. Костова;
- „Изследване на интеркултурната комуникация като фактор за устойчив туризъм” – ръководител проф. Ст. Маринов;
- „Приложение на иновативни технологии в хотелиерското обслужване” – ръководител доц. В. Казанджиева;
- „Иновационни методи в кръговата икономика: предизвикателства и възможности за българските МСП” – ръководител доц. В. Димитрова;
- Проучване свойствата на ядивни покрития, използвани за пресни зеленчуци и захарни изделия” – ръководител доц. С. Пашова.

3. Чрез своето ръководство НИИ участва в Националната научна конференция „Актуални правни предизвикателства в икономиката”, организирана от кат. „Правни наука”.
4. На 31 май 2019 г. се проведе кръгла маса с международно участие на тема „Качество, контрол и експертиза на стоките”. Тя беше организирана от Центъра за качество на стоките и потребителска защита (ЦКСПЗ) към НИИ при ИУ – Варна под егидата на Министерството на икономиката. Съорганизатори на форума бяха Държавната агенция за метрологичен и технически надзор (ДАМТН) и Комисията за защита на потребителите (КЗП). Това е четвъртата поредна съвместна инициатива на ЦКСПЗ, ДАМТН и КЗП. В работата на кръглата маса се включиха представители на ДАМТН, КЗП, преподаватели от страната и чужбина, държавни и частни контролни органи, експерти и др.
5. През ноември 2017 г. НИИ организира първата си научна конференция на тема „Регионална икономика и устойчиво събитие”, която се превърна в успешна научна проява и способства за формирането на многобройни изследователски връзки и контакти. Идеята е конференцията да се провежда на всеки две години. Поредната конференция следваше да се проведе през есента на 2019 г. Поради приближаването на 100-та годишнина от основаването на ИУ – Варна съвместно с академичното ръководство бе взето решение конференцията да се отложи и да се слее с голямата научна конференция, която ИУ – Варна ще организира през м. май 2020 г. в чест на годишнината.
6. През есента на 2019 г. академичното ръководство възложи на НИИ организирането на научната конференция на ИУ – Варна в чест на 100-та годишнина от основаването на университета. Проф. д-р Зоя Младенова бе определена за председател на Организационният комитет на конференцията. Като първа стъпка директорът на НИИ, проф. д-р Младенова определи съставите на Организационния комитет, Научният съвет и една Работна група, които да осъществят подготовката по провеждането на конференцията. В тези 3 структури бяха включени директорът и зам. директорът на НИИ, ръководители на центрове, членове на Научния съвет на НИИ, т.е. Институтът използва целият си човешки потенциал за да осигури добра организация на конференцията. На 10 октомври 2019 се проведе първото заседание на Организационния комитет. На него бяха взети следните решения:
 - Определена бе темата на конференцията - ИКОНОМИЧЕСКА НАУКА, ОБРАЗОВАНИЕ И РЕАЛНА ИКОНОМИКА: РАЗВИТИЕ И ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ В ДИГИТАЛНАТА ЕПОХА.
 - Бяха определени датите за провеждане на конференцията: 11-12 май 2020.
 - Бе решено организацията на конференцията да мине през 2 етапа. Първият етап - разгласяване на събитието и вторият етап - непосредствената организация и провеждане на конференцията.

През есента на 2019 г. бе осъществен първият етап от подготовката на конференцията. Разработена бе страница на конференцията (<https://conference.ue-varna.bg/uev>), изготвени бяха покани в различни варианти на български и

английски език, на електронен и хартиен носител. В тази дейност активно се включиха проф. д-р Юлиан Василев, доц. д-р Иван Куюмджиев, гл.ас. д-р Радка Начева и сътрудника на НИИ. Изготвени бяха списъци на български и чуждестранни университети и научни центрове, към които да се отправи поканата. В разпространението на информацията за конференцията активно се включиха и ръководител катедри. Бяха изпратени стотици покани към страната и над 4000 към чужбина. Важен момент от подготовката на първият етап бе също формирането на пленарната сесия. Със съдействието на проф.д-р Младенова бяха поканени известни икономисти, които да вземат участие в пленарното заседание. Към настоящият момент в пленарната сесия ще бъдат изслушани 3 доклада: на проф. д-р Евгени Станимиров, проф. д-р Даниела Бобева и г-н Пламен Русев.

В началото на 2020 г. предстои да започне втория етап, свързан с непосредственото организиране и провеждане на конференцията.

7. През 2019 г. партньорите на НИИ от Университет „Константин Бранкуши” в Таргу Жиу, Румъния, предложиха ИУ – Варна да бъде домакин на поредното издание на тяхната международна научна конференция на тема „Information Society and Sustainable Development”, което организираме съвместно. Поради натрупването на много научни прояви във връзка със 100-та годишнина на ИУ – Варна, поканата бе отклонена за някоя от следващите години.
8. На 22.04.2019 г. по покана на НИИ и катедра „МИО” **публична лекция** на тема „Практиката на върховния административен съд по приложението на закона за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове” изнесе в ИУ – Варна съдия Веселина Чолакова от Административен съд – Варна. Тя разясни обхвата и действието на закона, основните принципи, органите и структурата на управление на средствата.
9. На 20.09.2019 г. в ИУ – Варна се проведе научна конференция на тема „IT Иновации във висшето образование 2019 – Съвременни решения за автоматизацията на учебния процес и административните дейности във висшите училища”. Проявата бе организирана от ЦИПНИКТ към НИИ при ИУ – Варна и премина при значителен интерес от страна на преподавателите от ИУ – Варна и други висши училища от страната.

Конкурси за научни проекти

1. Както през предходните две години, през 2019 г. НИИ организира и проведе **вътрешния конкурс за научни проекти** по бюджетна субсидия, в частта за фундаментални и приложни научни разработки. С оглед използването на вътрешния конкурс за научни проекти като средство за провеждането на активна научна политика, НС взе решение и през 2019 г. конкурсът да се обяви с предварително избран приоритет. За такъв бе определена темата „Регионална икономика”. Прегледът и класирането на постъпилите по конкурса научни проекти бе извършен от Конкурсната комисия начело с проф. Н. Костова. Според предварителния регламент на конкурса за 2019 г., за финансиране

следваше да бъдат одобрени 6 проекта. Конкурсната комисия класира 11 проекта на първите 6 места: 4 проекта заеха първо място (с равен брой точки), 2 проекта – второ място, 1 проект - трето място, 2 проекта четвърто място и по 1 проект пето и шесто място. Със заповед на Ректора бяха одобрени за финансиране първите шест класирани се проекти (на първо и на второ място) с общо финансиране 45 000 лв.. Това са следните проекти:

МЯСТО в класирането	№ на проекта	Ръководител на проекта	Тема на проекта	Изпълнители на проекта	Обща стойност на договора	По план-сметка за 2019	По план-сметка за 2020	По план-сметка за 2021
1-во	НПИ-32	доц. д-р Танка Милкова	Симулационно моделиране на сложни производствени дейности	доц. д-р Танка Всилева Милкова; проф. д-р Росен Николаев Николаев; доц. д-р Радан Василев Мирянов; гл. ас. д-р Велина Георгиева Йорданова; гл. ас. д-р Деян Георгиев Михайлов, гл. ас. д-р Димитрия Кирчева Карадимова; гл. ас. д-р Йордан Русанов Петков; докт. Христина Ганчева Василева.	7500.00	2550.00	4950.00	
1-во	НПИ-36	гл. ас. д-р Радка Начева	Съвременни подходи за интегриране на мобилните технологии във висшето образование	гл. ас. д-р Радка Валериева Начева; проф. д-р Владимир Стоянов Сълов; гл. ас. д-р Латинка Иванова Тодоранова; гл. ас. д-р Бонимир Пенчев Пенчев; гл. ас. д-р Иван Огнянов Куюмджиев; докт. Радостина Петева Петрова	7500.00	1600.00	3030.00	2870.00
1-во	НПИ-37	проф. д-р Стоян Стоянов	Съвременни практики при оценяването на активи в България	проф. д-р Стоян Андреев Стоянов; гл. ас. д-р Иво Ангелов Костов; докторант Кристиан Пламенов Вълчев; Мая Иванова Петкова - студент	7500.00	2200.00	2610.00	2690.00
1-во	НПИ-38	доц. д-р Данчо Петров	Измерения на задлъжнялостта на домакинствата в България	доц. д-р Данчо Христов Петров; доц. д-р Евгения Георгиева Тонкова; гл. ас. д-р Светлана Богданова Тодорова	7500.00	600.00	2950.00	3950.00

2-ро	НПИ-31	доц. д-р Слави Генев	Съвременни предизвикателства пред финансовото и управленското счетоводство в предприятията от морския транспорт	доц. д-р Слави Димитров Генев; доц. д-р Светлозар Димитров Стефанов; доц. д-р Надежда Иванова Попова-Йосифова; гл. ас. д-р Весела Стефанова Бандакова; гл. ас. д-р Илиян Николов Христов; гл.ас. д-р Драган Красимиров Георгиев; гл. ас. д-р Пламена Георгиева Недялкова; гл. ас. д-р Калин Данчев Калев; гл. ас. д-р Веселин Парашкевов Деков; докторант Ваня Петрова Христова	7500.00	1500.00	1812.50	4187.50
2-ро	НПИ-34	доц. д-р Божидар Чапаров	Устойчиво строителство и развитие на градската среда	доц. д-р Божидар Костадинов Чапаров; гл. ас. д-р Анна Живкова Господинова; проф. дин Марина Николаевна Юденко; докторант Миглена Стефанова Станева - Тодорова; докторант Антоан Николаев Влаев	7500.00	1600.00	4540.00	1360.00
ОБЩО:					45000.00	10050,00	19892,50	15057,50

През есента на 2019 г. бе обявена допълнителна сесия на конкурса за финансиране на научни проекти със средства, отпуснати целево от държавния бюджет за научна дейност през 2019 г. В резултат бе класиран още един проект: на тема „Дигитализация и информационно осигуряване на развитието на докторантите в ИУ – Варна” с ръководител гл. ас. Б. Банков и с финансиране в размер на 12 000 лв.

- През лятото на 2019 г. бе обявен **Конкурс за проектни предложения за включване в Националната пътна карта за научна инфраструктура** с краен срок за подаване на проектните предложения 12 август 2019 г. Това наложи да се работи през лятото. Начело на дейността застана доц. д-р. Виолета Димитрова която успя да мотивира колеги от катедри "Стокознание" и "Информатика" за участие в конкурса. В крайна сметка до 12 август чрез усилията на НИИ бяха подадени 3 проектни предложения: едно във област "Здраве и храни" на стойност 1 300 000 лв., второ - в област "Социална и културна иновация" на стойност 1 190 000 лв. Третото проектно предложение бе подадено в партньорство с Русенски университет ""Ангел Кънчев" в области "Околна среда" и "Електронна инфраструктура". Резултатите от конкурса за проекти за включване в Националната пътна карта за научна инфраструктура се очакват в началото на 2020 г.
- Конкурси на ФНИ.** НИИ вижда като една своя основна задача да съдейства на академичния състав на ИУ – Варна за активно участие в националните научни програми. В същото време следва да се отчита, че НИИ няма собствен изследователски състав (ако бе така, тогава на този състав щеше да бъде

възложена пряко и императивно задачата да участва в конкурсите за научни проекти на ФНИ). Поради това ръководството на НИИ свежда дейността си през последните години до широко разгласяване на конкурсите. Следва да се отбележи, че през 2019 г. обявяването на конкурсите на ФНИ се забави изключително много - едва в средата на месец август. НИИ, от своя страна, своевременно уведоми научната общност на университета. Информацията бе публикувана няколкократно на страницата на ИУ – Варна и на страницата на Института. Директорът на НИИ написа писма до: членовете на НС и до всички ръководители катедри с уведомление за конкурсите. Отделно писмо бе изпратено до всички ръководители на Центрове към НИИ, с което Директорът на Института отправя специална покана за активно участие на Центровете в конкурсите на ФНИ.

Енергичните усилия на ръководството на НИИ за включване на академичния състав в конкурсите за финансиране на научни проекти на ФНИ дават своите резултати. През 2019 г. има не само участия в конкурсната сесия на ФНИ, но и успешно класирали се проекти.

На първо място това е проект с ръководител доц. д-р Мария Кехайова-Стойчева на тема „Устойчиво потребление в градска среда – регионални различия”. В екипа от 11 изследователи се включват преподаватели от ИУ – Варна, УНСС и СА „Д. Ценов” гр. Свищов. Радващото в случая е, че водещата институция е ИУ – Варна. Срокът на проекта е 36 месеца, а планираната стойност на проекта е 116 880 лв.

Във втория проект, без да сме водеща институция, има участие на изследователи от ИУ – Варна. Това е класираният се проект на тема „Поземлени отношения и европейска политика: синергия и перспективи за българското земеделие”. Водещата институция е Института по аграрна икономика гр. София. Срокът на проекта е 36 месеца, а размерът на финансирането е 120 000 лв. От страна на ИУ-Варна в изследователският екип участват преподаватели и докторанти от катедра "Аграрна икономика" начело с доц. д-р Мария Станимирова.

НИИ отправи покана през февруари 2019 г. до академичния състав на ИУ- Варна за включване в дейността на ФНИ в качеството на членове на Постоянни научно-експертни комисии или като оценители. Поканата бе в отговор на информация на Изпълнителният съвет на Фонда, че попълва своите комисии с нови експерти.

4. НИИ работи в тясно и продуктивно сътрудничество с отдел „Управление на проекти” на ИУ – Варна, благодарение на което участва активно в разпространението на полезна информация за различни видове национални и международни конкурси. През 2019 г. в университета бе разпространена информация за конкурси с проектни предложения по програма FLAG-ERA; различни конкурси на ФНИ – по програма M-ERA, по програма CONCERT-Japan, по програма Southeast Asia-Europe, по програмата за двустранно сътрудничество между България и Русия, конкурса по двустранното сътрудничество България – Китай 2020-2022 г. и др.

Връзки с местната власт и Министерството на образованието и науката

1. Като част от политиката на НИИ за ориентация на научноизследователската дейност на ИУ – Варна към проблеми на регионалната икономика, по инициатива на Института в ИУ – Варна бе организирано **обсъждане на бюджета на Община Варна за 2019 г.** Това е третата поредна проява от подобен род. Обсъждането се състоя на 28.03.2019 г. Срещата-разговор се проведе под мотото „Бюджетът на Община Варна 2019 г. – местната власт в услуга на гражданите” и имаше за цел скъсяване на дистанцията между образованието, науката и практиката в лицето на местната власт. Докладът бе изнесен от г-н Станислав Иванов, Председател на Постоянната комисия „Финанси и бюджет” към Общинския съвет на Община Варна. Проявата предизвика значителен интерес сред преподавателите и студентите на ИУ – Варна. На представянето присъстваха около 50 души. След изслушването на доклада на докладчика бяха зададени множество въпроси. Заслужава да се отбележи и фактът, че събитието беше отразено в местните медии, в т.ч. от Радио Варна.

2. През м. март 2019 г. в ИУ – Варна пристигна писмо от г-жа Карина Ангелиева, зам. министър в МОН. В него се изискваше ИУ – Варна да изпрати в МОН информация относно приносите на ИУ в изпълнението на шестте приоритета за развитието на Европейското научно пространство в България. Информацията (10 страници) бе изготвена от НИИ и бе изпратена в МОН.

3. На 8 август в зала 1 на ИУ-Варна НИИ организира среща с доц. д-р Евгени Евгениев от МОН, който е представител на България в Комитета по образованието на Европейската комисия. На срещата бяха представени постиженията на България по програма "Хоризонт 2020", а също бяха очертани и насоки по новата Оперативна програма "Хоризонт Европа" за периода 2021-2027 година.

4. На 24 юли 2019 в гр. Търговище се проведе среща на Североизточен район за планиране по повод разработването на нова Стратегия за регионално развитие. Представител на НИИ не успя да присъства на събитието поради летните отпуски, но всички материали от срещата бяха получени и са на разположение на НИИ.

Членство в научни мрежи и сътрудничество с научни организации

От м. май 2017 г. ИУ – Варна (НИИ) е официален член на **Българската асоциация за регионални изследвания (БАРИ)**, което открива широки хоризонти за междуинституционално национално и международно сътрудничество по проблеми на регионалното развитие. ИУ – Варна (чрез НИИ) се присъедини към БАРИ при създаването ѝ и е един от съоснователите на Асоциацията.

През отчетния период НИИ се включи в дейността на БАРИ. На 10 май 2019 г. в гр. София се проведе заседание на Управителния съвет на БАРИ, в което участие взе Директорът на НИИ, проф. З. Младенова. На заседанието бе обсъден научният и финансов отчет на БАРИ за 2018 г. и бе приет Годишния план за дейността за 2019 г.

Проф. З. Младенова взе участие и в годишната кръгла маса, организирана от БАРИ на тема „Градове, региони и кръгова икономика: възможности, рискове и предизвикателства”. Тя се проведе на 10 декември 2019 г. в СУ „Св. Климент Охридски”.

Членският внос на ИУ – Варна в БАРИ се плаща редовно.

Отношения с Центровете

В съответствие с Правилника за устройството и дейността на НИИ, научните и консултантски Центрове към него се ползват със значителна оперативна и финансова самостоятелност. В същото време ръководителите на Центровете участват в Научния съвет на НИИ и са съпричастни към всички дейности и инициативи на Института. Поддържат се и тесни лични контакти между Директора на Института и Ръководителите на Центровете. През отчетния период НИИ оказва подкрепа на научни инициативи, организирани от Центровете.

Дейността на сътрудника на Института

Висока оценка заслужава дейността на сътрудника на НИИ – г-ца Д. Бакалова. Тя осъществява цялостното административно обслужване на дейността на Института с компетентност и чувство за отговорност. Поради излизане в отпуск по майчинство, през есента на 2019 г. Д. Бакалова бе заместена от С. Ниязиева. Г-жа Ниязиева се справя отлично с работата си през последните месеци на 2019 г. Особено следва да се отбележи неограничената ѝ помощ във връзка с организирането на юбилейната научна конференция на ИУ – Варна, която ще се проведе на 11-12 май 2020 г.

В заключение следва да се отбележат **две пропуснати възможности:**

1. Ръководството на НИИ винаги е отстоявало идеята, че от гледна точка стратегическото развитие на Института от особена важност е формирането на собствен изследователски състав. Нормативни пречки не съществуват, проблемът се свежда основно до намиране на финансиране. В тази връзка следва да се посочи Националната програма „Млади учени и постдокторанти”. Срокът на програмата е 3 години: 2018 – 2020 г., а общият ѝ бюджет 15 млн. лв. (разпределени поравно между трите години). Акредитираните държавни ВУ са бенефициенти, но участието им зависи от това да имат интензивност на научната продукция (брой публикации) за последните 3 години над единица в базите данни на WS и/или SCOPUS. В резултат на наличието на подобно изискване, в програмата през 2018 г. са се включили 16 държавни университета,

но ИУ – Варна не е сред тях. По този начин е пропусната една много добра възможност за привличане на млади учени и постдокторанти в дейността на НИИ чрез финансиране с публични средства.

2. Втората пропусната възможност касае конкурса за Районни иновационни центрове (РИЦ). Той беше обявен през септември 2019 г. и изтече през януари 2020 г. Директорът на НИИ в качеството си на член на Комитета за наблюдение на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж” още през м. май 2018 г. информира ректора на университета, че конкурсът се премества в ОП „Иновации и конкурентоспособност” и че се очаква конкурсът да бъде обявен скоро. С оглед на това Директорът на НИИ предложи да се сформира работна група, която да проучи възможностите за участие на ИУ – Варна в РИЦ, за интегриране с други университети и бизнес структури от региона и т.н. Но тази идея не се реализира. Неблагоприятно се отрази и смяната на академичното ръководство през 2019 г. Така една добра възможност бе пропусната. Следва да се отбележи, че решение за участие/неучастие в РИЦ може да взема единствено ръководството на университета, а не ръководството на НИИ.

Направеният по-горе преглед на дейността на НИИ през 2019 г. дава основание да се направят няколко извода. Първо, дейността на Института продължава да се развива в някои станали вече традиционни насоки, в които НИИ отбелязва по-нататъшен прогрес. На второ място, наблюдават се нови явления, които заслужават внимание. Две от тях са от най-съществено значение: 1/ активизиране участието и успехът на академичния състав на ИУ – Варна в конкурсите на ФНИ; 2/ укрепват връзките на НИИ с катедрите. Опитът от 2019 г. показва, че НИИ става все по-предпочитан партньор от катедрите на ИУ – Варна при организирането на научни прояви – конференции, дискуссионни семинари, кръгли маси и др. НИИ все по-уверено търси и намира своето място сред научноизследователската дейност на ИУ – Варна.

Директор:

(проф. З. Младенова)

07.03.2020 г.